

Skatter i Torahn

Bibelstudium nr 49, A

Sabbaten den 21 augusti 2010

Ki Tetse – ”När du drar ut” – כִּי תֵצֵא

Torahtext: 5 Mos 21:10 – 25:19

Haftarah: Jes 54:1-10

Apostoliska skrifterna: Apg 13:1 – 15:41

Detta är kärleken till Gud: att vi håller hans bud.

Och hans bud är inte tunga.

(1 Joh 5:3)

Detta torahavsnitt är typiskt för, vad en del skulle vilja kalla en lagsamling, eftersom det innehåller dussintals med paragrafer som till synes inte har något samband med varandra. Vi har emellertid i tidigare torahavsnitt konstaterat, att Femte Moseboken är ett förbundsdocument. Med den vetskapen blir det mycket lättare, att förstå innehållet i veckans textavsnitt. Om man ser texten som en samling lagar blir den genast en betungande lista över, vad man får och inte får göra. När vi i stället ser den som undervisning från Herren, undervisning som är ämnad att hjälpa Guds barn, så att de kan få uppleva glädjen i alla hans löften, så blir det mycket lättare att efterleva den på ett rätt sätt.

Detta textavsnitt handlar om en del av förbundsdocumentets ”villkor”. Villkoren i förbundet hör till den undervisning som är grundad på den stora gåva Herren av nåd gav till sitt folk. Tanken är den, att eftersom Gud älskade dem, så ger han dem här en möjlighet att visa, att även de älskar honom. I denna process blir de samtidigt mer mottagliga för alla de välsignelser som tillhör förbundet.

På grund av tid och utrymme kan vi inte kommentera alla de direktiv som är representerade i veckans textavsnitt – det finns nämligen minst tjugoåtta olika föreskrifter. I stället ska vi stanna inför några av de principer eller orsaker som ligger till grund för den undervisning som möter oss:

- Rättvis behandling
- Likgiltighet
- Hänsynstagande
- Helighet

Rättvis behandling

Om det finns ett huvudtema i veckans torahavsnitt, så är det att Gud vill demonstrera saklighet och rättvisa för dem som mest av allt behöver det. Texten visar Guds rättvisa gentemot bland annat kvinnor, slavar, människor som lånar pengar, arbetare, de svaga som behöver beskydd och mot djur.

Det är intressant att lägga märke till, hur Gud värnar om kvinnors rätt – en grupp som i många kulturer fått en mycket undanskymd plats. Första exemplet finner vi i samband med de kvinnor som tagits tillfånga i krig. Om en man blev kär i en tillfångatagen kvinna, fick han ta henne till hustru, men först skulle hon få ”*sörja sin far och sin mor*” (5 Mos 21:13) i minst trettio dagar. Texten säger även, att hon skulle lägga av allt som påminde om hennes tidigare liv. Om det sedan visade sig, att soldaten inte vill ha henne till hustru, fick han inte sälja henne som slav – något som var vanligt bland många folk. Han var tvungen att visa henne vördnad och sedan släppa henne fri.

I vår text möter vi även en nygift man som fått ”motvilja” mot sin fru. Vi får inte veta exakt vad denna motvilja består i, men han får tillåtelse att i ett sådant fall skiljas från sin hustru. Han får

emellertid inte ljuga om henne och påstå, att hon inte var oskuld, när de gifte sig. I ett sådant fall skulle hennes föräldrar kunna presentera bevis på flickans oskuld för att på så sätt rentvå henne inför församlingen. Mannen var då tvungen att betala skadestånd till flickans familj.

Om mannen hade rätt, fick flickan däremot ta sitt straff. Eftersom det var vanligt, att döttrarna bodde kvar hos sina föräldrar fram till det att de gifte sig, så var de under faderns ansvar. Texten säger därmed, att det var fel med föräktenskapliga förbindelser. Gud har inte ändrat sin syn på moraliska frågor.

Det finns fler exempel på det skydd som gavs till kvinnor. Dessa områden inkluderar: Föräktenskapliga förbindelser (5 Mos 22:20, 21), otrohet (5 Mos 22:22), våldtäkt (5 Mos 22:23-29), giftermål med faderns hustru (5 Mos 22:20) och äktenskap och skilsmässa (5 Mos 24:1-5).

Vår text talar även om rättvis behandling av exempelvis slavar. I 5 Mos 23:16, 17 ser vi, att det skulle ordnas asyl för den slav som rymt från sin herre och från förmodade avskyvärda förhållanden hos den tidigare ägaren. De flesta folk i antikens Mellanöstern förbjöd sådana här fristäder och då speciellt när det gällde överenskommelser mellan olika folk. Här står Torahn i en klass för sig. Endast en fullkomligt rättvis och nådefull Gud skulle ge sådana direktiv.

Ett sista exempel på rättvisa finner vi i samband med en anmärkningsvärd text (5 Mos 23:19, 21) som berör den som önskar ett lån. Bland Guds folk skulle man inte ta ränta av låntagaren – däremot utav främlingen. Detta kan tyckas orättvist. Vi måste emellertid komma ihåg, att Israel tjänade som bild på, hur det är att leva bland Guds utvalda och återlösta folk. Enkelt uttryckt kan vi säga, att det finns välsignelser inom förbundet. Om en person lever utanför förbundet, lever han utanför dess löften och välsignelser.

Den som genom tro har satt sin tillit till Yeshua får uppleva Guds välsignelser på alla områden i sitt liv, medan den som inte har gjort det står utanför Guds speciella förbundsvälsignelser.

Likgiltighet

Den första text som presenterar denna tanke är 5 Mos 22:1-4. *”Om du ser att din broders ox eller får har kommit vilse, skall du inte låta dem vara utan föra dem tillbaka till din broder.”* Texten fortsätter med att tala om, att även om någon har tappat bort sina kläder eller något annat, så får den som vet om det *”inte dra... [sig] undan”*. Det är även intressant att lägga märke till, att texten talar om något som är *”din broders”*. Även om den som har förlorat sina ägodelar inte är känd, så är han – om han tillhör Guds folk – räknad som en familjemedlem.

I 5 Mos 23:22-24 finner vi ytterligare ett exempel. Ett Guds barn ska inte vara likgiltig inför sin broder men inte heller inför sin Gud! En människa som tillhör ”förbundsfolket” är en som alltid har Gud i sina tankar och därigenom glömmer hon inte vad hon lovat honom.

Hänsynstagande

Ett klassiskt exempel på hänsyn finner vi i 5 Mos 22:6, 7. Här berättas det, att om man på en promenad stöter på ett fågelbo, så får man antingen ta äggen eller ungarna till mat, om man bara ser till att fågelmamman först flugit iväg.

Det verkar som om denna text vill lära oss vördnad för förhållandet mellan barn och föräldrar. För att understryka detta måste vi komma ihåg, vad som står i 3 Mos 22:28: *”Ni skall inte slakta något djur, vare sig av nötboskapen eller småboskapen, på*

samma dag som dess avkomma.” Vi uppmanas att visa respekt även för de svagaste bland djuren.

Rabbin Benjamin Blech kommer med en intressant tanke i detta sammanhang. Han har noterat, att det finns två texter i Torahn som utlovar en belöning till den som följer Torahns undervisning. Det är 5 Mos 22:6, 7, samt den välkända texten som handlar om att hedra sina föräldrar (2 Mos 20:12). Lönen är densamma – ett långt liv. Blech påpekar sedan, att det är mycket lätt att lyda uppmaningen att skrämman iväg en fågel, men att hedra sina föräldrar räknas som det svåraste budet. Det svåraste och det lättaste budet för med sig samma lön – ett långt liv. Rabbin Blech sammanfattar detta genom att säga, att eftersom det är samma lön för dessa båda bud som är dess raka motsatser, så innefattar de även allt som är däremellan.

En andra text som ville lära förbundsfolket att visa hänsyn till varandra finner vi i 5 Mos 22:8. Här uppmanas man att sätta upp staket runt taken på sina hus – om det var platta tak. Dessa tak utnyttjades för en rad olika ändamål och de var ofta en social samlingsplats. Det var därför viktigt med skyddsanordningar, så att inte någon av misstag skulle ramla ner.

Tänk att universums Skapare som har hela världen i sin hand också har sådan omsorg, då det gäller livets alla små detaljer – som att skrämman iväg en fågelmamma och att sätta upp ett staket runt ett tak!

Ytterligare ett exempel som visar Guds omsorg finner vi i 5 Mos 23:24, 25. Här läser vi, att om någon passerar genom ett sädesfält och på grund av hunger längtar efter att få äta något av det som växer där, så får han gärna göra det. Han får emellertid bara plocka

så mycket som han kan äta, när han går där och han får inte skörda något för att ta med sig hem.

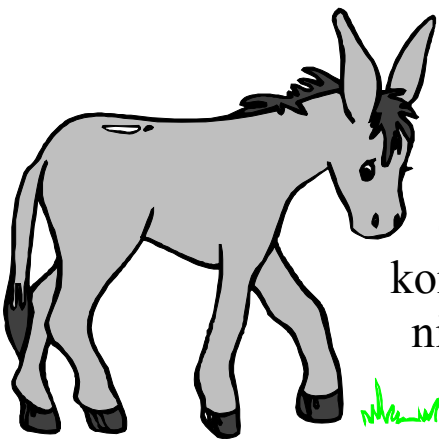
När Gud gav sådana här instruktioner visade han, att han hade omsorg om sitt folk. Han ville sedan, att hans förbundsfolk skulle visa samma egenskaper av omtanke, intresse och hänsyn gentemot varandra och då särskilt emot förbundsfolket. En liknande tanke finner vi i Gal 6:10: *”Låt oss därför göra gott mot alla människor medan vi har tillfälle, och framför allt mot dem som delar vår tro.”*

Helighet

Mycket av innehållet i veckans textavsnitt handlar om, att Guds folk ska leva åtskilda från synden och dess inflytande och i stället vara hängivna Gud och hans ord. Det är precis vad ordet helighet innebär.

Det finns flera områden inom vilka Israel skulle bevara sin helighet: inom familjen (5 Mos 21:18-21; 24:16), vid rättsliga åtgärder (5 Mos 21:22, 23), inom armén (5 Mos 21:9-15), inom gudstjänstlivet (5 Mos 23:18, 19) och inom nationen (5 Mos 23:1-7).

Många gånger ges det uppmaningar i Torahn som är svåra att förstå. Rabbinerna har kallat sådana uppmaningar för *chukim* eftersom ”de är kungens befallningar som människan inte förstår anledningarna till”.¹ Ett sådant exempel finns i 5 Mos 22:9-11. Detta är en kort text som handlar om förbjudna blandningar. Två olika slags djur får inte tillsammans plöja en åker. Ett fält får inte besås med olika slags frön och man ska inte bära kläder som består av två olika material.

¹ *The ArtScroll Chumash*, sid 662.

Det finns säkert de som kan fundera ut olika anledningar till sådana bud. Men jag tror, att vi behöver Nya testamentet till hjälp för att göra det. Vi upptäcker då, att sådana bud i Torahn i själva verket kan kallas för "torahbilder". En torahbild är ett begrepp i Torahn som illustrerar en lärofråga som på ett mer fullständigt sätt kommenteras i Nya testamentet. Med andra ord, Nya testamentet kan ge ljus och förståelse över texter i Torahn!

Texten i 5 Mos 22:9-11 kan sammanfattas med att Gud förbjuder "blandningar". Detta skapar en torahbild för Rom 5-8. Bland mycket annat handlar dessa kapitel om, att en troende inte ska vara en "blandning". I Romarbrevets sjätte kapitel sägs det klart och tydligt, att den gamla människan, vårt gamla syndiga jag inte överlevde Yeshuas korsfästelse. Guds Ande identifierade ("döpte") oss med Yeshuas död, begravning och uppståndelse. Vårt gamla jag dog en gång för alla med Yeshua. Vi har blivit helt nya skapelser. Vår nya identitet är, att vi är rättfärdiga – eftersom Rom 5:19 antyder, att vi nu är heliga i stället för syndare. Vi är inte en andlig sammanblandning av en gammal och ny människa.

Naturligtvis syndar vi fortfarande. Men det är intressant att lägga märke till, att Kol 2:11-15 talar om, att vi har en "köttslig kropp". Grekiskan använder termen "köttet" för att beskriva var vår synd nu är. Texten säger oss, att vi genom "omskärelse" blivit av med vår "*köttsliga kropp*". (1917) Paulus hämtar bilden av omskärelse från Torahn och säger, att på samma sätt som en bit av den fysiska kroppen helt och fullt avlägsnades så är det också på det andliga området. "Köttet" – där synden bor – är helt avlägsnad från den nya skapelsen. "*Om någon är i Kristus [Messias] är han en ny skapelse. Det gamla är förbi, se, det nya har kommit.*" (2 Kor 5:17) Det är därför som vi inte längre ska kallas syndare. Helt naturligt syndar vi, när vi använder våra "*lemmar i syndens tjänst, som vapen åt orättfärdigheten*". (Rom 6:13) Det är emellertid inte sådana vi är i Messias. Vi är inte någon sorts schizofren andlig blandning. Antingen tillhör vi Guds rike eller syndens och dödens rike. Vi är inte delade dem emellan. Vi är inte en blandning!

Det finns en annan text i Nya testamentet som har sin grund i detta torahavsnitt som handlar om olika blandningar. I 5 Mos 22:10 sägs det, att man inte ska plöja med oxe och åsna tillsammans. Det skulle bli ett omaka par. Djuren är mycket olika och skulle därför inte bli något framgångsrikt par. Samma tanke finns i 2 Kor 6:14-18 där Paulus undervisar om, att vi inte ska ”gå... som omaka par i ok med dem som inte tror”. Det är i huvudsak samma tanke, att inte blanda det som är olika. Detta kan tillämpas på sällskap/äktenskap, affärskompanjoner etcetera. Det är grundat på begreppet från Torahn, att vissa saker inte ska blandas, därför att de i grund och botten är helt olika, de är överhuvudtaget inte samma sak. En troende är inte detsamma som en otroende. Vi är helt olika!

Detta är bara ett par exempel på, vad vi kan lära från sådana här torahbilder. När vi ”framkallar” torahbilder måste vi emellertid vara noga med att aldrig låta originaltexten försvagas i sin betydelse. Tankarna omkring många olika ”bud” blir tydligare, när vi ser dem sammankopplade med Nya testamentet i det vi kallar för torahbilder.

Torahn var ämnad att bli efterlevd. Det var egentligen inte meningen, att den skulle analyseras på det sätt som vi gör och inte heller att den ska studeras som ett gammalt dammig dokument man hittat i ett bibliotek. Torahn var avsedd att lysa klart och producera de skönaste frukter i de troendes liv. När vi förstår de bilder som Torahn målar upp för oss kommer de att utveckla vår andliga vandring tillsammans med Gud. Det är precis vad Jakob säger i sin ”spegelillustration”: ”*Var ordets görare, inte bara dess hörare.*” (Jak 1:22)

Översättning och bearbetning: Föreningen Shabbat Shalom

Författare: Ariel Berkowitz, Jerusalem

© Föreningen Shabbat Shalom

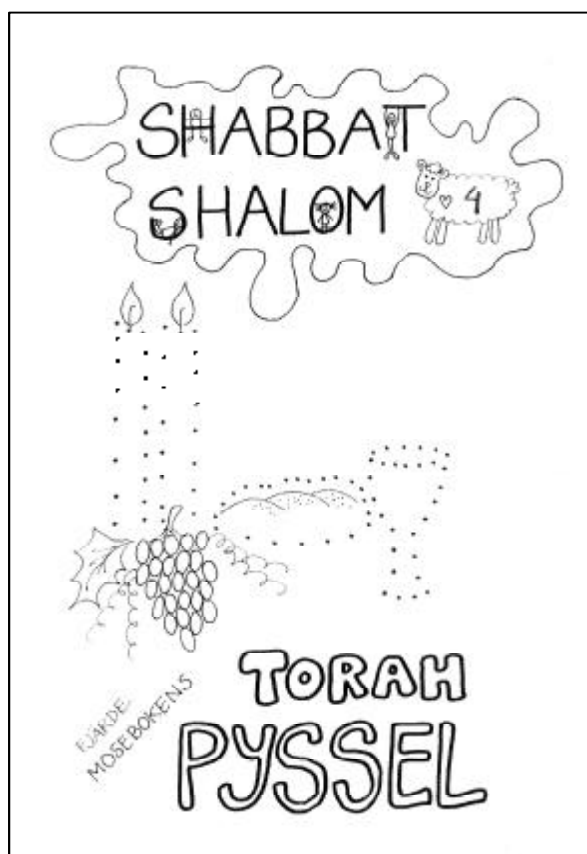
Mer info nästa sida!

Mersmak?

Du kan också få "Shabbat Shalom" hemsänd i din brevlåda helt utan kostnad. Utöver kommentarerna till veckans textavsnitt kan du bland annat läsa en aktuell artikel...

Önskar du ett provnummer? Skicka oss ett mejl med namn, adress och telefonnummer, så kommer intressant läsning i din brevlåda om några dagar!

Barn eller barnbarn?

Då kanske du är intresserad av ett nummer av Shabbat Shaloms "Torah-pysSEL"!?

En liten pysselsida för varje vecka i anslutning till veckans textavsnitt!

Mejla till:

foreningen.shabbat.shalom@gmail.com